

СТАНОВИЩЕ

за оценяване на дисертационен труд на тема „Разпространение, класификация и лекуване на анестралните състояния при млечни крави“, представен от Гундарс Наглис за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Акушерство и гинекология на животните и болести на новородените животни“, област на висше образование 6.0 Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.4 Ветеринарна медицина

От: доц. д-р Пламен Иванчев Георгиев, катедра „Акушерство, репродукция и репродуктивни нарушения“, Ветеринарномедицински факултет, Тракийски университет, Стара Загора, член на научно жури определено със заповед №594 от 08.03.2019 г. на Ректора на Тракийски университет, Стара Загора

Всички материали и етапи свързани с процедурата са в съответствие с актуалната законова рамка. Дисертацията е в обем 154 стандартни страници, структурирана е правилно с подходяща съразмерност между отделните раздели. Тематиката ѝ е актуална, добре аргументирана от автора. Традиция във ветеринарното акушерство и гинекология е обект на детайлно изследване и изучаване да са главно продуктивните животни и то най-вече кравата. В тази връзка у нас са залегнали определени постулати и схващания, приети като фундаментална база. Настоящата дисертация би могла да се разглежда като един опит за тяхното разчупване и творческо развитие, което изисква обаче и сериозен ресурс от познания, опит, умения и аргументи. Практическата насоченост на тематиката се съчетава с достъпност, което несъмнено би провокирало интереса на ветеринарни лекари от практиката.

В дисертацията са цитирани 316 литературни източника, от които 16 български автори (14 на кирилица). Значителна част 46 (15 %) са от последните 10 години. В „Литературният преглед“ са обособени 4 глави. Задълбочено са разгледани въпроси свързани с проблеми касаещи репродуктивния процес при кравите, по-детайлно полов цикъл и етиопатогенезата на анеструса и възможности за неговото лечение и профилактика. Специално внимание е отделено на практически приложими схеми за лечение, успеваемост, принципи и проблеми. Разгледано е тяхното внедряване в исторически план, съвременен почерк – индикации и начин на осъществяването им. Дисертантът е обърнал специално внимание и на перспективите за по-нататъшна изследователска работа в тази област, от което произтича и смисъла на настоящата работа. Считаю, че в най-общ план авторът е запознат с литературните данни свързани с разглежданата тематиката, макар че на някои места откривам сериозни пропуски. Според мен определени източници са цитирани неправилно или пък в други случаи липсват такива. Пример в това отношение е началото на глава 3.4, където неточно, дори грешно е цитиран Markusfeld (1987). Следва изброяване на важни класификационни данни отнасящи до същността на настоящата работа, без да е отбелязан автор. А на тази база е основана опитната постановка на настоящия труд. Логичен е въпросът, според кой автор,

дисертантът посочва, че при анеструс втори тип фоликулите са с размер ≤ 8 mm, а при трети с диаметър съответно ≥ 10 mm.

Поставената цел определя насочеността на дисертационния труд. Задачите за изпълнение са представени последователно и конкретно формулират насоките на научно-експерименталната работата.

Опитните постановки и методики са описано изчерпателно и в същността си представляват изискуемото за един труд от такъв ранг. Създават предпоставки за разширяване на досегашния обхват от познания до този момент. Изследванията са извършени през периода 2015-2018 г. Като обем на свършена работа и структура те са напълно достатъчни, за дисертация за получаване на образователна и научна степен "Доктор". Работата с крави е трудна. Обезпечаването на необходимия брой животни е една нелесна задача, но въпреки това достигнатия брой позволява да се направят необходимите изводи. Една част от самите опити и проведени изследвания допринасят за снемане на действителния статус и прочуване на разпространението на анестралните състояния в нашата страна. Това представлява база за по-нататъшното изграждане и реализиране на поставената цел, а именно изпитване на схеми за решение на актуалния за практиката проблем. По този начин се пресъздават определени биологични модели, които служат за проучване и логично обяснение на определени алгоритми от процеси отнасящи се до репродукцията. Успоредно с класическите методи за изследване са използвани и нови и съвременни, като, ехография, ELIZA, приложение на нови актуални лекарствени и хормонални средства.

Към този раздел бих могъл да отправя важна забележка. Не е ясно коя е „възприетата класификация“, според която анестралните крави се причисляват към определена група. В глава 3.3 на литературния обзор авторът счита, че класификацията предложена от Peter et al., (2009), може да подпомогне определянето на типа анеструс. Нищо повече. Ако се приеме, че това е избраната класификация, то веднага прави впечатление, че Peter et al., (2009) посочват други параметри на яйчниковите образувания, различни от възприетите в настоящата дисертация.

Получените резултати са представени подробно и изчерпателно. Те са онагледени с 11 таблици, 38 фигури (схеми и графики). Би могло да се приеме, че в това отношение представеният труд е обезпечен напълно и достатъчно. Ясно и в хронологичен вид е проследено разпространението на анестралните състояния при кравите в обследваните ферми, тяхната динамична промяна през отделните сезони. Изпитан е ефекта от приложението на известни схеми за интензификация на размножителния процес при кравите. Авторът демонстрира възможности да систематизира и обобщава.

В легенда отнасяща се за фигури 14 и 15 би трябвало да се уточни зеленият и синият цвят за каква категория животни се отнасят. Не откривам данни за нивото на прогестерон при животните с цисти.

В раздел «Обсъждане» е направено едно творческо обобщение на получените резултати, формулирани са определени хипотези. Авторът се е постарал на намери отговор на възникнали въпроси, на които които различните литературни източници не са дали до

този момент. Дисертантът притежава необходимите познания и възможности за анализиране на литературните данни и да ги съпоставя със своите резултати. Всичко това е послужило за определяне на цели за по-нататъшни изследвания. Приемам, че една съществена част от резултатите, особено тези отнасящи се до разпространението на анестралните състояния при кравите са оригинални и много полезни за практиката. В същността си те са една уникална документална снимка от днешния ден. Схемите за медикаментозно и хормонално третиране показват недвусмислено определена тенденция и насочват към първопричината за настъпване на анестралните състояния при кравата. В тази връзка е необходимо да разграничат известното от онова, което налага по-нататъшни проучвания и потвърждения.

Представените изводи са девет на брой. Голямата част от тях в резюмиран вид обобщават самите достойнства и актуалността на получените резултати. Намирам, че в по-голямата си част те са изчерпателни, формулирани са правилно и са напълно достатъчни. Кореспондират с поставената цел и отделните задачи. Благодарение на тях са формирани «Приносите от дисертационния труд» и «Препоръките за практиката». Те представляват потвърждение за актуалността и значимостта на дисертационния труд. Би могло да се посочи, че в същността си приносите са научно-приложни, тъй като се отнасят директно за практиката. Всяка една експериментална работа и резултатите от нея са уникални. Макар и да се припокриват в известен смисъл познатото и възприетото до този момент, част от тях притежават своя оригиналност, която придава непреходност на вложения труд. В тази връзка не подкрепям възприетия модел, за изкуственото отричане от оригиналност.

Със своята работа, ангажираност, усърдие и усилия, авторът участва активно в практическата реализация на опитните постановки. По отношение на лабораторната диагностика, тя е съвместна с ангажираните звена. Очевидно докторант Гундарс Наглис е направил нужното за окончателното написване и финализиране на работата свързана с дисертацията.

Основна бележка, която бих причислил към недостатъците на работата е, че в определени пунктове, напускайки рамките на класиката, тя губи своята солидност и завършен облик. За бъда по-конкретен бих желал да посоча няколко примера. На стр. 33 от литературния обзор глава 3.4 е посочено че, кравите с фоликулни цисти в яйчниците най-често са с признаци на нимфомания, продължително време показват характерните признаци на разгонване. Отново не е посочен автор. Това разбира се е фундаментално възприетия модел. Същевременно никъде не е отделено нужното място за информация касаеща анеструс при фоликулни цисти. Този въпрос е засегнат много бегло, на заден план. Какъв е преходът от перзистиращ фоликул към анестрална фоликулна циста или от естрална към анестрална фоликулна циста. Тези въпроси са много интересни и същевременно биха могли да се разглеждат като важна елемент от настоящия труд. Логично е да се попита дали са установявани крави с фоликулни цисти, които показват клинична картина на учестен полов цикъл. Предвид формулировката на извод 8 би следвало такива да не са диагностицирани.

Тъй като съществува една тясна анатомична и функционална връзка между матка и яйчници, интерес представлява обстоятелството дали е отчитано здравословното състояние на матката при животните включени в опитната постановка. Важна причина за безплодие е съществуващо възпаление на женските полови органи.

Имало ли е случай на установен фоликул с размер 9 mm ?

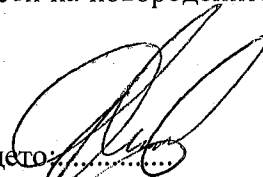
Във връзка с дисертацията кандидатът има четири публикации, отпечатани в наши и чужди издания. Представите резултати са включени в програмата на четири конференции, едната от които е престижен европейски форум. Всичко това допълнително потвърждава обема и стойността на избраната тематиката. Допускам, че една част от резултатите все още предстои да бъде публикувана. Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на усвоените познания и приложените от докторанта различни методи на изследване, успешно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представения дисертационен труд отговаря на законовите изисквания и на «Правилник за развитие на академичния състав на Тракийски университет», което дава основание да го оценя положително.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на Гундарс Наглис образователна и научна степен „доктор” по научна специалност „Акушерство и гинекология на животните и болести на новородените животни”.

20.04.2019
Гр. Стара Загора

Изготвил становището: 
(Доц. д-р Прамен Георгиев)